

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2024/25:AU2

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2025 inom utgiftsområde 14, som uppgår till ca 93,5 miljarder kronor. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2024/25:1 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Cirka 15 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Budgetprocessen i riksdagen	4
Utskottets överväganden.....	6
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 14	6
Statens budget inom utgiftsområde 14	10
Särskilda yttranden	23
1. Statens budget inom utgiftsområde 14 (S).....	23
2. Statens budget inom utgiftsområde 14 (V)	25
3. Statens budget inom utgiftsområde 14 (C)	27
4. Statens budget inom utgiftsområde 14 (MP)	29
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	32
Propositionen	32
Motioner från allmänna motionstiden 2024/25	32
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	34
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....	36

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 14

a) Anslagen för 2025

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 14 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2024/25:1 utgiftsområde 14 punkt 1 och avslår motionerna

2024/25:1942 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2024/25:2145 av Jonny Cato m.fl. (C),

2024/25:2628 av Leila Ali Elmi m.fl. (MP) yrkande 14,

2024/25:2948 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 18,

2024/25:2949 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 33,

2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 11,

2024/25:3055 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 118,

2024/25:3070 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkandena 1, 4, 6, 13, 38, 46, 69 och 70 samt

2024/25:3216 av Leila Ali Elmi m.fl. (MP).

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2024/25:1 utgiftsområde 14 punkt 2.

Stockholm den 5 december 2024

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Magnus Persson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Magnus Persson (SD), Saila Quicklund (M), Patrik Lundqvist (S)*, Michael Rubbestad (SD), Serkan Köse (S)*, Oliver Rosengren (M), Ciczie Weidby (V)*, Camilla Rinaldo Miller (KD), Jonny Cato (C)*, Sara Gille (SD), Leila Ali Elmi (MP)*, Camilla Mårtensen (L), Ulf Lindholm (SD), Adrian Magnusson (S)*, Merit Frost Lindberg (M) och Jonathan Svensson (S)*.

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2024/25:1 i de delar som gäller utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv och ca 15 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2024/25.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1. I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2025 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Under beredningen av ärendet har företrädare för Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Konjunkturinstitutet och Statistiska centralbyrån lämnat information till utskottet. Vidare har regeringen genom arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson och jämställdhets- och arbetslivsminister Paulina Brandberg lämnat information om budgetpropositionen.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2025 för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv till 93 539 399 000 kronor (prop. 2024/25:1, bet. 2024/25:FiU1, rskr. 2024/25:49). I detta betänkande föreslår arbetsmarknadsutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut. Lagförslag som har en tydlig anknytning till statens budget ska också ingå i beslutet (11 kap. 18 § fjärde och sjätte styckena riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Regeringen ska enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) lämna en redovisning i budgetpropositionen av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har

beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 14 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 14.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 14

Propositionen

Inom utgiftsområdet har riksdagen beslutat om mål för arbetsmarknads- och arbetslivspolitiken. Målet för arbetsmarknadspolitiken är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad (prop. 2011/12:1 utg.omr. 14 avsnitt 3.3, bet. 2011/12:AU2, rskr. 2011/12:88). För arbetslivspolitiken är målet goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män (prop. 2011/12:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.3, bet. 2011/12:AU2, rskr. 2011/12:88). När det gäller arbetslivspolitiken har regeringen även beslutat om mål för tre delområden: arbetsmiljö, arbetsrätt och lönebildning.

Arbetsmarknad

När det gäller resultatredovisningen för arbetsmarknadspolitiken framhåller regeringen att utvecklingen på arbetsmarknaden påverkas av en rad olika faktorer. Enligt regeringen är arbetsmarknadspolitikens bidrag ofta svårt att mäta och avgränsa från effekterna av åtgärder inom andra utgiftsområden, konjunkturutveckling och insatser av andra aktörer på arbetsmarknaden. Grunden för resultatredovisningen på området utgörs av flera olika indikatorer där ett antal huvudsakliga indikatorer pekas ut, bl.a. sysselsättning och arbetslöshet, andelen övergångar till arbete och studier för personer inskrivna vid Arbetsförmedlingen samt antalet personer med arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.

Utifrån resultatredovisningen gör regeringen en bedömning av målfyllnelsen för arbetsmarknadspolitiken. Regeringen bedömer att insatserna inom arbetsmarknadspolitiken har bidragit till målet om en väl fungerande arbetsmarknad genom att insatser och ersättningar mildrade de negativa konsekvenserna av det försämrade arbetsmarknadsläget under 2023. Regeringen bedömer dock att resultaten inom vissa områden kunde ha varit bättre.

Regeringen konstaterar att såväl sysselsättningen som arbetslösheten ökade under 2023. Enligt flera indikatorer var samtidigt efterfrågan på arbetskraft svag, vilket medförde att sysselsättningen minskade under andra halvåret 2023. Regeringen gör bedömningen att den strukturella obalansen mellan kompetensnivån hos de arbetssökande och den kompetens som arbetsgivarna efterfrågar kvarstår.

Vidare konstaterar regeringen att utvecklingen på arbetsmarknaden har försämrats förutsättningarna för övergångar till arbete efter arbetsmarknadspolitiska insatser. Regeringen noterar bl.a. att resultatförsämringen för arbetsmarknadsutbildning var särskilt stor, trots bristsituationer inom flera yrken. Regeringen konstaterar vidare bl.a. att volymerna i flera insatser har

minskat trots ekonomiska förutsättningar för Arbetsförmedlingen att ge fler personer insatser, såväl innanför som utanför ramprogrammen.

Vidare konstaterar regeringen bl.a. att andelen kvinnor som fått del av generella subventionerade anställningar har ökat och att skillnaderna mellan kvinnor och män därmed minskat. Samtidigt konstateras att det kvarstår tydliga skillnader mellan kvinnor och män inom insatser som exempelvis arbetsmarknadsutbildning och lönebidrag för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Slutligen konstaterar regeringen bl.a. att Samhalls verksamhet har bidragit till att ge personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga arbete i en omfattning som i huvudsak varit i linje med uppdraget, även om målet om lönetimmar för lönebidrag för utveckling inte nåtts fullt ut till följd av för få anvisningar till insatsen.

Arbetsliv

När det gäller arbetslivspolitikerna har regeringen beslutat om följande tre delområden med tillhörande mål:

- **Arbetsmiljö:** En arbetsmiljö som förebygger ohälsa, olycksfall och motverkar att människor utestängs från arbetet och tar hänsyn till människors olika förutsättningar och bidrar till utvecklingen av både individer och verksamhet.
- **Arbetsrätt:** En arbetsrätt som skapar förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande.
- **Lönebildning:** En lönebildning i samhällsekonomisk balans och arbetsfred.

Regeringen framhåller när det gäller resultatredovisningen för arbetslivspolitikerna att utvecklingen inom arbetslivsområdet påverkas av en rad faktorer och att arbetslivspolitikens bidrag ofta är svårt att mäta och avgränsa från effekterna av såväl bidrag från andra utgiftsområden som samhällsutvecklingen och insatser av andra aktörer på arbetsmarknaden. Resultatredovisningen på området styrs av ett antal huvudsakliga indikatorer. På delområdet arbetsmiljö redovisas utvecklingen av bl.a. dödsolyckor och anmälda arbetsolyckor i arbetslivet, anmälda arbetssjukdomar, arbetsorsakade besvär och antal förrättningar. Jämfört med budgetpropositionen för 2024 har indikatorer om arbetsorsakade besvär lagts till, medan andra indikatorer har tagits bort. När det gäller delområdet arbetsrätt redovisas bl.a. anställningsförhållanden enligt arbetskraftsundersökningarna samt kollektivavtalsäckning och organisationsgrad. För delområdet lönebildning redovisas bl.a. antalet medlingsärenden och antalet förlorade arbetsdagar samt löneutvecklingen på arbetsmarknaden.

Utifrån resultatredovisningen gör regeringen en bedömning av måluppfyllelsen för arbetslivspolitikerna. Regeringen bedömer att det övergripande

målet för arbetslivspolitiken om goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män delvis har uppnåtts. Det finns samtidigt flera utmaningar och ett behov av fortsatta insatser för att uppnå målet.

Regeringen konstaterar att 2023 var ett mörkt år när det gällde dödsolyckor i arbetet. Betydligt fler än föregående år omkom i olyckor på arbetsplatser. Antalet anmälda arbetsolyckor både med och utan sjukfrånvaro ökade också under 2023. Regeringen noterar samtidigt att antalet anmälda arbetssjukdomar minskade under samma år; denna minskning beror till stor del på att anmälningar som en följd av pandemin nästan helt upphörde. Tillsyn framhålls av regeringen som en central del av att kontrollera att arbetsmiljöreglerna följs och för förbättringar av arbetsmiljön. Ett systematiskt arbetsmiljöarbete framhålls också som en viktig del för att förebygga dödsolyckor, arbetsolyckor och arbetssjukdomar. Regeringen bedömer att tillsynsverksamheten har bidragit till förbättrad säkerhet för människor i arbetslivet, och därigenom också till att uppfylla det övergripande målet för arbetslivspolitiken.

När det gäller arbetet mot arbetslivskriminalitet gör regeringen bedömningen att den utökade samverkan mot arbetslivskriminalitet, ökningen av antalet myndighetsgemensamma kontroller och utvecklingen av samverkan med arbetsmarknadens parter bidrar till uppfyllelse av det övergripande målet för arbetslivspolitiken.

Regeringen konstaterar vidare att andelen tidsbegränsat anställda under 2023 var den lägsta som har uppmätts så länge det har funnits jämförbar statistik till handa. Kvinnor har dock i högre grad än män tidsbegränsade anställningar och fler kvinnor än män arbetar deltid, vilket påverkar den ekonomiska jämställdheten. Regeringen bedömer att utvecklingen inom delområdet arbetsrätt skapar förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande och bidrar till uppfyllelse av det övergripande målet för arbetslivspolitiken.

Slutligen när det gäller delområdet lönebildning bedömer regeringen att lönebildningen under 2023 skedde i samhällsekonomisk balans och arbetsfred, vilket bidrar till att nå det övergripande målet för arbetslivspolitiken. Flera av de kriterier som används vid bedömningen av lönebildningen uppnåddes under året, t.ex. lågt antal medlingsärenden och få förlorade arbetsdagar till följd av vidtagna stridsåtgärder.

Utskottets bedömning

Utskottet konstaterar att det sedan flera år pågår en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen. Utskottet anser att det är viktigt att utvecklingsarbetet kring den ekonomiska styrningen fortsätter, och utskottet vill framhålla betydelsen av en fortsatt dialog mellan riksdagen och regeringen i detta arbete.

Utskottet vill inledningsvis betona att resultatredovisningen är ett viktigt underlag för utskottets beredning av budgetpropositionen. Regeringens

redovisning och bedömning av de resultat som uppnåtts ska ha en klar och tydlig struktur, eftersom detta bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om. Resultatredovisningen som den läggs fram i årets budgetproposition har enligt utskottet fortsatt att utvecklas i positiv riktning.

När det gäller indikatorerna som används inom respektive område är dessa enligt utskottet att anse som relevanta för resultatredovisningen. Utskottet konstaterar också att statistiken för indikatorerna inom båda områdena i princip redovisas konsekvent över långa tidsperioder. Detta värdesätter utskottet eftersom det breddar analysmöjligheterna och gör det möjligt att identifiera långsiktiga trender.

I förhållande till budgetpropositionen för 2024 noterar utskottet bl.a. den förändring som skett där det i årets budgetproposition för området arbetsmarknad ges en utförligare redovisning av statistik över arbetslöshet efter utbildningsnivå. Detta tillägg anser utskottet berika resultatredovisningen. Även när det gäller avsnittet om den arbetsmarknadspolitiska verksamhetens omfattning och resultat noterar utskottet den förändring som gjorts med en uppdelning av detta avsnitt i två separata delar. Genom att uppgifter om utgifterna för området arbetsmarknad presenteras under en egen rubrik görs, på ett förtjänstfullt sätt, den finansiella fördelningen av resurser inom arbetsmarknadspolitiken mer lättillgänglig för läsaren.

Som utskottet tagit upp tidigare är det viktigt med en tydlig bedömning av måluppfyllelsen med en så distinkt analys och så distinkta slutsatser i förhållande till fastställda mål som möjligt. Utskottet konstaterar med gillande att det för respektive område finns en sammanfattande bedömning av insatser i relation till beslutade mål.

Utskottet välkomnar sammantaget utvecklingen av resultatredovisningen på utgiftsområdet och ser fram emot att utvecklingen av strukturen fortsätter på innevarande linje med fokus på de mest centrala resultaten inom respektive område och med en tydlig koppling till bedömningen av måluppfyllelsen.

Statens budget inom utgiftsområde 14

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2025 inom utgiftsområde 14 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Propositionen

I budgetpropositionen för 2025 föreslår regeringen att anslagen för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv sammanlagt ska bestämmas till 93 539 399 000 kronor (prop. 2024/25:1 utg.omr. 14 punkt 1). För vissa anslag föreslår regeringen också att den bemyndigas att ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag (punkt 2). I det följande sammanfattas regeringens förslag till anslagsfördelning och beställningsbemyndiganden för respektive område inom utgiftsområde 14. Regeringens förslag framgår också av tabellerna i bilaga 2 och 3.

Arbetsmarknad

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget får bl.a. användas för Arbetsförmedlingens förvaltningsutgifter.

Anslaget ökas för att genomföra ett ökat informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna avseende komvux och för att ge förstärkt stöd till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Anslaget ökas också för att förstärka arbetet mot arbetslivskriminalitet. Vidare ökas anslaget med anledning av förändringar avseende överhoppningsbar tid för föräldralediga inom etableringsprogrammet, förstärkning av myndighetens arbete inom det civila försvaret och ett förtydligat och vidgat bidrag till tolk för personer med syn- eller hörselnedsättning. Därtill ändras anslaget bl.a. till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 7 514 359 000 kronor.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget får bl.a. användas för utgifter för aktivitetsstöd, utvecklingsersättning samt statsbidrag till arbetslöshetskassor enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Till följd av förändringar av stödet till start av näringsverksamhet för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ökas anslaget. Vidare ökas anslaget bl.a. till följd av att vissa begränsningar avses göras för nystartsjobb. Genomförandet av ett ökat informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna avseende komvux medför att anslaget minskas. Makroekonomisk utveckling påverkar också nivån på anslaget.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 44 161 580 000 kronor.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget får bl.a. användas för utgifter för arbetsmarknadspolitiska program och insatser samt utgifter för program och insatser för kvinnor och män som omfattas av lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

För finansiering av förstärkt stöd till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden minskas anslaget. Anslaget minskas vidare bl.a. med anledning av att insatsen intensiv praktik och handledarstödet i introduktionsjobben avses avskaffas. Med anledning av att vissa begränsningar avses göras för nystartsjobben ökas anslaget. Makroekonomisk utveckling påverkar också nivån på anslaget.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 6 995 286 000 kronor.

Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 800 000 000 kronor 2026–2034.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget får bl.a. användas för utgifter för statsbidrag för särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och statsbidrag till Samhall AB.

För att genomföra förändringar av stödet till start av näringsverksamhet för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga minskas anslaget. För att möjliggöra ett förtydligat och vidgat bidrag till tolk för personer med syn- eller hörselnedsättning ökas anslaget. För att finansiera denna åtgärd föreslås samtidigt en minskning av anslaget. Makroekonomisk utveckling påverkar också nivån på anslaget.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 20 822 749 000 kronor.

Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 17 000 000 000 kronor 2026–2029.

1:5 Nystartsjobb och etableringsjobb: Anslaget får användas för utgifter för stöd till arbetsgivare för nystartsjobb, etableringsjobb och för utgifter för statliga ålderspensionsavgifter enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.

Med anledning bl.a. av att vissa begränsningar avses göras för nystartsjobb minskas anslaget. Makroekonomisk utveckling påverkar också nivån på anslaget. Utgifterna beräknas öka fr.o.m. 2025 med anledning av framför allt ökade volymer i etableringsjobb.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 4 064 871 000 kronor.

1:6 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige: Anslaget får användas för förvaltningsutgifter vid Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige. Anslaget får även användas för utgifter för nationell medfinansiering av s.k. tekniskt stöd inom Europeiska socialfonden plus.

Anslaget ändras bl.a. till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 129 937 000 kronor.

1:7 Europeiska socialfonden+ m.m. för perioden 2021–2027: Anslaget får användas för utgifter för utbetalningar av stöd från Europeiska socialfonden plus för programperioden 2021–2027. Utbetalningarna avser delfinansiering av det nationella programmet för Europeiska socialfonden plus 2021–2027. Anslaget får även användas för viss nationell medfinansiering av det nationella programmet för Europeiska socialfonden plus. Anslaget får därutöver användas för eventuella slutregleringar av det nationella socialfondsprogrammet 2014–2020.

Anslaget ökas bl.a. med anledning av en justering av den valutakurs som ska tillämpas för det nationella programmet för Europeiska socialfonden plus. För att omfördela medel inom det nationella programmet för Europeiska socialfonden plus över tid minskas anslaget.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 1 584 000 000 kronor.

Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 759 000 000 kronor 2026–2030.

1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering: Anslaget får användas för Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärderings förvaltningsutgifter och forskningsbidrag.

Anslaget ändras bl.a. till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 50 001 000 kronor.

Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2026 och 2027.

1:9 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen: Anslaget får användas för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens förvaltningsutgifter.

Anslaget ändras till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 85 031 000 kronor.

1:10 Bidrag till administration av grundbeloppet: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till administration av grundbeloppet enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för dem som inte är anslutna till någon arbetslöshetskassa.

Anslaget ändras till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 65 122 000 kronor.

1:11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för verksamheten enligt den överenskommelse svenska staten har med Finland och Norge om anordnande av utbildningar samt kompensation för de ökade kostnader som uppstår för dessa länder till följd av att utbildningstjänsterna är mervärdesskattepliktiga i Sverige.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 8 303 000 kronor.

1:12 Bidrag till lönegarantiersättning: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till lönegarantiersättning enligt lönegarantilagen (1992:497)

och de sociala avgifter som ska betalas i samband med lönegarantiutbetalningen enligt socialavgiftslagen (2000:980). Anslaget får användas för utgifter för arbetet med handläggning av lönegarantiärenden.

Anslaget minskas till följd av tidigare beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder. Makroekonomisk utveckling påverkar också nivån på anslaget. Utgifterna beräknas minska fr.o.m. 2025 med anledning av att aktiviteten i ekonomin ökar, vilket medför att antalet konkurser minskar kommande år.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 2 250 000 000 kronor.

1:13 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget får bl.a. användas för utgifter för etableringsersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser.

Anslaget ökas bl.a. till följd av volymförändringar med anledning av att EU:s massflyktsdirektiv har förlängts. Förlängningen förväntas medföra fler deltagare i Arbetsförmedlingens etableringsprogram, vilket leder till ökade utgifter för etableringsersättning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 1 480 936 000 kronor.

1:14 Grundläggande omställnings- och kompetensstöd: Anslaget får användas för utgifter för offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd till enskilda personer, ersättning till arbetsgivare som finansierar registrerade omställningsorganisationer och yttranden till de som ansöker om omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:850) om grundläggande omställnings- och kompetensstöd.

Anslaget ökas till följd av tidigare beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder. Makroekonomisk utveckling påverkar också nivån på anslaget.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 3 091 000 000 kronor.

Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 22 100 000 kronor 2026.

Arbetsliv

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget får användas för Arbetsmiljöverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även bl.a. användas för utgifter för bidrag till myndigheter samt statsbidrag till arbetsmarknadens parter för arbete mot arbetslivskriminalitet.

Anslaget minskas bl.a. till följd av att medel för arbetet mot arbetslivskriminalitet omfördelas till övriga myndigheter som deltar i arbetet. Med anledning av förstärkningar av arbetet mot arbetslivskriminalitet ökas anslaget. Vidare ökas anslaget till följd av att kontrollerna av arbetsmiljön för att förebygga dödsolyckor och andra allvarliga arbetsmiljörisker skärps och effektiviseras. Anslaget ändras också till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 920 884 000 kronor.

2:2 Arbetsdomstolen: Anslaget får användas för Arbetsdomstolens förvaltningsutgifter.

Anslaget ändras till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 37 924 000 kronor.

2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO): Anslaget får användas för utgifter för Sveriges medlemsavgift till ILO.

Sveriges årliga medlemsavgift betalas i schweiziska franc. På grund av den försvagade svenska kronkursen har utgifterna för Sveriges medlemsavgift till ILO blivit högre än vad som tidigare beräknats, och anslaget ökas därför. Detta finansieras delvis genom att anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket minskas.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 43 722 000 kronor.

2:4 Medlingsinstitutet: Anslaget får användas för Medlingsinstitutets förvaltningsutgifter.

Anslaget ökas för genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2041 om tillräckliga minimilöner i Europeiska unionen. Anslaget ändras vidare till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 68 110 000 kronor.

2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap: Anslaget får användas för Myndigheten för arbetsmiljökunskaps förvaltningsutgifter.

Anslaget ändras till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 53 584 000 kronor.

2:6 Regional skyddsombudsverksamhet: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till de centrala arbetstagarorganisationerna för den regionala skyddsombudsverksamheten.

Regeringen föreslår att anslaget för 2025 bestäms till 112 000 000 kronor.

Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2026.

Motionerna

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet har var för sig presenterat alternativa budgetförslag för 2025. I det följande sammanfattas partiernas förslag inom utgiftsområde 14. En sammanställning som visar hur motionsförslagen avviker från regeringens förslag finns i bilaga 2.

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2024/25:3070 av Ardalan Shekarabi m.fl. lämnar Socialdemokraterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än den regeringen föreslår (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 1 017 000 000 kronor och att sju anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit.

Socialdemokraterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag.

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget ökas med 300 000 000 kronor. Socialdemokraterna anser att Arbetsförmedlingens anvisningskapacitet måste stärkas. Därtill vill Socialdemokraterna förbättra

förutsättningarna för att utveckla arbetssätten med jämställd etablering och partiets förslag om utvidgad målgrupp för etableringsprogrammet. Behovet av att tillföra resurser inom Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag framförs även i ett särskilt yrkande (yrkande 6).

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget ökas med 2 451 000 000 kronor. Socialdemokraterna framhåller att Sverige behöver ta fortsatta krafttag för att bryta segregationen, och markerar vikten av att få fler utrikes födda kvinnor att gå från utanförskap till arbete. Socialdemokraterna vill därför återinföra extratjänsterna och avsätter medel för detta. Inom anslaget avsätter Socialdemokraterna också medel för åtgärder för unga på glid. Partiet framhåller att det inom ramen för arbetsmarknadspolitiken krävs åtgärder och resurser för att styra unga mot arbete och självförsörjning, och bort från destruktiva miljöer där de riskerar att bli en fara för sig själva och andra. Förslaget om att öka anslaget till insatser för att få fler i jobb framförs även i ett särskilt yrkande (yrkande 4). Förslaget om att återinföra extratjänsterna framförs även det i ett särskilt yrkande (yrkande 13).

1:5 Nystartsjobb och etableringsjobb: Anslaget minskas med 2 000 000 000 kronor. När det gäller nystartsjobben anser Socialdemokraterna att regelverket behöver stramas åt för att stoppa fusket inom denna anställning. I väntan på att kontrollmekanismer finns på plats anser partiet att alla nya beslut om nystartsjobb bör pausas, och omfördelar medel från anslaget 1:5 Nystartsjobb och etableringsjobb till anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Förslaget om att omedelbart pausa alla nya beslut om nystartsjobb finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 69).

1:13 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget ökas med 111 000 000 kronor till följd av att Socialdemokraterna vill utvidga målgruppen för etableringsprogrammet.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget ökas med 100 000 000 kronor. Socialdemokraterna anser att resurserna till Arbetsmiljöverket behöver ökas för att ge myndigheten bättre förutsättningar att bekämpa arbetslivskriminaliteten och anställa fler arbetsmiljöinspektörer. Förslaget om ökat anslag till Arbetsmiljöverket framförs även i ett särskilt yrkande (yrkande 38).

2:4 Medlingsinstitutet: Anslaget ökas med 25 000 000 kronor till följd av att Socialdemokraterna vill återinföra statsbidraget till arbetstagarorganisationer för samråd inför arbetsplatsförlagda program och insatser. Förslaget att återinföra medel för fackligt samråd finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 70).

2:6 Regional skyddsombudsverksamhet: Anslaget ökas med 30 000 000 kronor. Socialdemokraterna vill stödja och utveckla den regionala skyddsombudsverksamheten, bl.a. genom utökad tillträdesrätt. Förslaget om ökat anslag till den regionala skyddsombudsverksamheten finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 46).

Vänsterpartiet

I partimotion 2024/25:1942 av Nooshi Dadgostar m.fl. lämnar Vänsterpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än den regeringen föreslår. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 18 671 000 000 kronor och att åtta anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit. Vänsterpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag.

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget ökas med 2 000 000 000 kronor. Vänsterpartiet är starkt kritiskt till Arbetsförmedlingens utveckling de senaste åren och vill att förmedlingsverksamheten ska bedrivas i offentlig regi. Partiet tillför medel för att Arbetsförmedlingen ska kunna stärka den lokala närvaron, anställa mer personal och säkerställa likvärdig service i hela landet.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget ökas med 12 360 000 000 kronor. Vänsterpartiet vill se förstärkningar av arbetslöshetsförsäkringen, och lämnar bl.a. förslag om att ersättningsnivån ändras så att den uppgår till 80 procent av den tidigare lönen under hela ersättningsperioden. Partiets förslag om förstärkt statligt ansvar för och utökad satsning på etablering innebär en besparing inom anslaget.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget ökas med 2 238 000 000 kronor. Vänsterpartiet vill se ökade satsningar på en aktiv arbetsmarknadspolitik, däribland arbetsmarknadsutbildningar. Anslaget ökas även till följd av partiets förslag om att höja och indexera lönetaken för subventionerade anställningar. Vidare ökas anslaget till följd av att partiet vill att antalet kvotflyktingar till Sverige ska öka till 5 000 per år.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget ökas med 400 000 000 kronor till följd av Vänsterpartiets förslag om att höja och indexera lönetaken för subventionerade anställningar.

1:5 Nystartsjobb och etableringsjobb: Anslaget ökas med 400 000 000 kronor till följd av Vänsterpartiets förslag om att höja och indexera lönetaken för subventionerade anställningar.

1:13 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget ökas med 928 000 000 kronor. Anslaget ökas till följd av Vänsterpartiets förslag om att öka antalet kvotflyktingar till Sverige. Vidare ökas anslaget till följd av partiets förslag om förstärkt statligt ansvar för och utökad satsning på etablering.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget ökas med 325 000 000 kronor. Vänsterpartiet anser att fler arbetsmiljöinspektörer bör anställas och tillför därför medel till Arbetsmiljöverket. Partiet anser också att mer resurser måste läggas på att bekämpa arbetslivskriminaliteten, och föreslår därför en ökning av anslaget.

2:6 Regional skyddsombudsverksamhet: Anslaget ökas med 20 000 000 kronor. Vänsterpartiet anser att det behövs ett utökat ekonomiskt stöd för att stärka de regionala skyddsombudens arbete.

Centerpartiet

I kommittémotion 2024/25:2145 av Jonny Cato m.fl. lämnar Centerpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än den regeringen föreslår. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 15 474 500 000 kronor och att fem anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit. Ett nytt anslag föreslås.

Centerpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget minskas med 13 200 000 000 kronor. Centerpartiets förslag om en ny modell för arbetslöshetsförsäkringen innebär utgiftsminskningar. Förslaget om förändrade takbelopp i arbetslöshetsförsäkringen finns även i kommittémotion 2024/25:2948 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 18.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget ökas med 1 217 100 000 kronor. Centerpartiet vill prioritera resurserna till effektiva arbetsmarknadsåtgärder och föreslår därför en ökning av anslaget för att bl.a. stärka matchningstjänsterna. Anslaget ökas även till följd av att Centerpartiet motsätter sig regeringens förslag om att minska antalet kvotflyktingar till Sverige. Anslaget påverkas även av att Centerpartiet föreslår en minskning av anslagen till lönebidrag och arbetsmarknadspolitiska program. Partiet föreslår vidare att ett s.k. nystartsår ska införas som innefattar studier i svenska och praktik med krav på deltagande för att inte förlora vissa bidrag. Förslaget om att införa ett nystartsår finns även i kommittémotion 2024/25:2949 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 33.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget minskas med 3 588 600 000 kronor. För att finansiera sin politik för att få fler i arbete drar Centerpartiet ned stödet till Samhall. Anslaget påverkas även av att Centerpartiet föreslår en minskning av anslagen till lönebidrag och arbetsmarknadspolitiska program.

1:13 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget minskas med 103 000 000 kronor. Anslaget påverkas av att Centerpartiet föreslår en minskning av anslagen till lönebidrag och arbetsmarknadspolitiska program. Anslaget påverkas även av att Centerpartiet motsätter sig regeringens förslag om att minska antalet kvotflyktingar till Sverige.

1:14 Grundläggande omställnings- och kompetensstöd: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor till följd av att Centerpartiet vill utvidga etableringsjobben till att omfatta företaget utan kollektivavtal.

Nytt anslag

Flytta till jobben: Centerpartiets förslag innebär ett nytt anslag och att 150 000 000 kronor anslås för 2025. Förslaget om att i närtid införa ett flyttbidrag till delar av landet med särskilda behov av arbetskraft finns även i partimotion 2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 11.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2024/25:3216 av Leila Ali Elmi m.fl. lämnar Miljöpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än den regeringen föreslår. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 1 982 000 000 kronor och att två anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit. Två nya anslag föreslås.

Miljöpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget ökas med 1 639 000 000 kronor. Miljöpartiet vill se utökade medel för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Partiet tillför medel för att utöka riktade arbetsmarknadsutbildningar. Miljöpartiet föreslår också satsningar på lokala jobbspår och evidensbaserade modeller. Anslaget ökas även till följd av att Miljöpartiet vill återinföra statsbidraget till arbetstagarorganisationer för samråd inför arbetsplatsförlagda program och insatser. Miljöpartiet tillför därtill medel för en satsning på att återutbilda sjöbefäl.

1:13 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget ökas med 150 000 000 kronor. Miljöpartiet tillför medel bl.a. för att göra det möjligt att erbjuda större individanpassning av etableringsprogrammet.

Nya anslag

Nationell samordnare för kompetensförsörjning: Miljöpartiets förslag innebär ett nytt anslag och att 168 000 000 kronor anslås för 2025. Miljöpartiet framhåller behovet av en nationell samordnare för kompetensförsörjning som en strategisk åtgärd för en mer sammanhängande och effektiv arbetsmarknad, och avsätter därför medel för att inrätta en sådan samordnare. Samordnaren ska identifiera behov, samordna utbildningsinsatser och främja samarbeten mellan myndigheter, utbildningsinstitutioner, kommuner och näringsliv. Förslaget finns även i kommittémotion 2024/25:2628 av Leila Ali Elmi m.fl. (MP) yrkande 14.

Starta upp försöksverksamhet med socialt frikort enligt dansk modell: Miljöpartiets förslag innebär ett nytt anslag och att 25 000 000 kronor anslås för 2025. Miljöpartiet avsätter medel för att starta en försöksverksamhet i Sverige med s.k. socialt frikort. Målgruppen för satsningen är utsatta människor med missbruksproblem och psykisk ohälsa som står långt ifrån arbetsmarknaden. Verksamheten bygger på att kunna ta mindre jobb hos olika aktörer utan att behöva betala skatt eller utan att avdrag görs på försörjningsstöd eller andra ersättningar. Förslaget finns även i kommittémotion 2024/25:3055 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 118.

Utskottets ställningstagande

Arbetsmarknad

Av resultatredovisningen för arbetsmarknadsområdet framgår bl.a. att i jämförelse med övriga EU-länder har Sverige det högsta arbetskraftsdeltagandet

och den näst högsta sysselsättningsgraden. Detta är givetvis ett gott betyg för den svenska arbetsmarknaden och bakom det höga arbetskraftsdeltagandet ligger ett antal strukturella förändringar, bl.a. införandet av jobbskatteavdraget samt striktare krav i bidragssystemen som inneburit att färre utrikes födda nu står utanför arbetskraften.

På samma gång måste utskottet konstatera att arbetslösheten är oro-väckande hög. Den ekonomiska aktiviteten är dämpad och svensk ekonomi befinner sig sedan 2023 i en lågkonjunktur. Läget på arbetsmarknaden försämrades under 2023 och under den första halvan av 2024. Sysselsättningen minskade samtidigt som arbetslösheten ökade. Vissa arbetsmarknadsindikatorer har visserligen förbättrats något under 2024, men generellt tyder indikatorerna på en svag utveckling. Antalet konkurser har minskat, men från höga nivåer. Även anställningsplanerna i näringslivet, enligt Konjunkturbarometern, har ökat men är på jämförelsevis låga nivåer.

Den låga ekonomiska aktiviteten har påverkat arbetsmarknaden negativt med stigande arbetslöshet och svag efterfrågan på arbetskraft. I detta läge är det angeläget med åtgärder för att stötta ekonomins återhämtning och få fler i sysselsättning. Att återupprätta arbetslinjen är, vilket särskilt framhålls av regeringen, centralt för att bygga Sverige rikare och tryggare. Arbetslinjen är en förutsättning för det svenska välfärdssamhället och handlar om att öppna dörrar i stället för att låsa in personer i utanförskap. Om fler kan försörja sig själva, i stället för att bli försörjda av det gemensamma, blir individen, liksom Sverige som land, rikare.

Grunden för det svenska välfärdssamhället är en väl fungerande arbetsmarknad där alla som kan arbeta faktiskt också arbetar. Som regeringen understryker måste drivkrafter till arbete och utbildning öka, och en förstärkning av jobbskatteavdraget är en central del i att göra det lönsamt att gå från bidrag till arbete. Utskottet vill i sammanhanget också instämma i betydelsen av det paradigmskifte som nu genomförs inom migrations- och integrationspolitiken. Utskottet välkomnar att regeringen nu lägger om integrationspolitiken till att bli mer kravbaserad och i högre utsträckning betona individens eget ansvar.

Det finns tydliga matchningsproblem på den svenska arbetsmarknaden som kan kopplas till att många arbetssökande inte har de kvalifikationer som efterfrågas av arbetsgivare, något som också leder till långa arbetslöshetstider. Som regeringen framhåller behöver arbetsmarknadspolitiken bli mer effektiv och inriktas på att aktivera arbetslösa samt prioritera kostnadseffektiva åtgärder och utbildningar som gynnar kompetensförsörjningen. För en bättre matchning är det centralt att stärka möjligheten till omställning och utbildning, och de satsningar inom utbildningspolitiken som regeringen föreslår, med bl.a. en förstärkning av yrkesutbildningarna, är därför nödvändiga.

Arbetslösa har varierande kunskap, kompetens och förutsättningar i övrigt och därmed olika behov av stöd för att få ett arbete. Många klarar av att söka jobb på egen hand, medan andra har begränsade färdigheter och står långt ifrån arbetsmarknaden. Det är således angeläget att de stöd och åtgärder som ges är anpassade till de arbetslösas olika förutsättningar och behov.

Det finns en betydande grupp av inskrivna arbetslösa som står långt ifrån arbetsmarknaden, och utskottet välkomnar regeringens inriktning att Arbetsförmedlingen i högre utsträckning ska tillhandahålla förstärkt stöd med egen personal till de arbetssökande som står allra längst ifrån arbetsmarknaden. Det är en viktig åtgärd bl.a. för att stärka möjligheterna till arbete för utrikes födda, och därmed förbättra integrationen, och för personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Utskottet ser också positivt på den förstärkning av integrationsinsatserna för utrikes födda som är föräldralediga eller hemma med små barn som regeringen föreslår, bl.a. införandet av en möjlighet att vara frånvarande från etableringsprogrammet under föräldraledighet utan att förlora tid med etableringsinsatser. Utskottet välkomnar även regeringens ambition att förenkla det arbetsmarknadspolitiska insatsutbudet, t.ex. avsikten att avsluta intensivåret till förmån för att förbättra genomförandet av etableringsprogrammet i stort.

Vidare noterar utskottet regeringens aviserade förslag om ökat informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna för att förbättra förutsättningarna att ge ett mer ändamålsenligt stöd till den arbetssökande och minska riskerna för felaktiga utbetalningar. Utskottet välkomnar även de begränsningar av nystartsjobben som regeringen aviserar som ett led i stärkandet av arbetet för att bekämpa den kriminella ekonomin. I sammanhanget uppmärksammar utskottet vidare den pågående översynen av den statliga lönegarantin i vilken det ingår att föreslå ett nytt, ändamålsenligt och rättssäkert regelverk. Kriminella ska aldrig kunna stå som mottagare av offentliga medel, och som utskottet återkommer till nedan måste arbetet mot arbetslivskriminalitet stärkas.

När det gäller de alternativa budgetförslagen konstaterar utskottet att det finns tydliga skiljelinjer i fråga om hur utmaningarna på arbetsmarknaden bör lösas, såväl mellan dessa förslag som i förhållande till regeringens förslag.

När det först gäller Arbetsförmedlingen noterar utskottet det kraftiga tillskott som Vänsterpartiet vill göra till myndighetens förvaltningsanslag. Som utskottet framhållit ovan är det angeläget att arbetsmarknadspolitiken blir mer effektiv. Den arbetsmarknadspolitiska verksamhetens bidrag till en mer väl fungerande arbetsmarknad behöver förbättras, och i det ligger att vi har en väl fungerande Arbetsförmedling med tydligt fokus att på ett effektivt och kvalitativt sätt få människor att komma i arbete. Till skillnad från Vänsterpartiets alltigenom kritiska hållning till privata alternativ menar utskottet dock att förmedlingstjänster i fristående regi, rätt använda, har en viktig funktion inom arbetsmarknadspolitiken. Utskottet ansluter sig därmed till regeringens förslag när det gäller resurstilldelningen till Arbetsförmedlingen.

När det sedan gäller arbetslöshetsförsäkringen noterar utskottet att splittringen är uppenbar. Medan Vänsterpartiet kraftigt ökar medlen till arbetslöshetsersättning i förhållande till regeringens förslag gör Centerpartiet tvärtom. Utskottet vill, likt regeringen, framhålla den centrala roll som arbetslöshetsförsäkringen har i arbetsmarknadspolitiken som en omställningsförsäkring för den som förlorar arbetet och behöver ställa om. Försäkringen

ska ge ekonomisk trygghet till den som blir arbetslös, samtidigt som försäkringen uppmuntrar till att gå från arbetslöshet till sysselsättning på så kort tid som möjligt. Bristen på balans mellan dessa två komponenter är påfallande i fråga om såväl Vänsterpartiets som Centerpartiets förslag.

Även när det gäller de arbetsmarknadspolitiska insatserna spretar de olika motförslagen i fråga om vilka prioriteringar som bör göras. Utskottet noterar bl.a. Socialdemokraternas förslag om att återinföra extratjänsterna och Miljöpartiets satsning på att utöka de riktade arbetsmarknadsutbildningarna. Utskottet är inte av någon annan uppfattning än regeringen i fråga om vilka insatser som är de rätta och hur dessa bör vägas mot varandra. Att återinföra extratjänsterna går t.ex. enligt utskottet stick i stäv med målsättningen om en effektivare arbetsmarknadspolitik. Extratjänsterna var en dyr och ineffektiv åtgärd som det definitivt inte finns anledning att blåsa nytt liv i.

Utskottet kan sammantaget konstatera att det mot regeringens förslag står fyra splittrade alternativ som saknar det tydliga fokus som regeringen har på åtgärder för att stärka arbets- och utbildningslinjen och åstadkomma en förbättrad matchning på arbetsmarknaden. Utskottet gör den samlade bedömningen att regeringens prioriteringar på området är väl avvägda och ställer sig därmed bakom regeringens förslag till anslagsfördelning inom området arbetsmarknad. Jämfört med de alternativa budgetförslagen ger regeringens förslag bäst förutsättningar att genom effektiva insatser bidra till målet om en väl fungerande arbetsmarknad.

Arbetsliv

En av grundstenarna för en väl fungerande arbetsmarknad är att det råder en säker och utvecklande arbetsmiljö runtom på våra arbetsplatser. God arbetsmiljö har betydelse för såväl tillväxt som sysselsättning, liksom för en god, jämlik och jämställd hälsa. Det måste, som framhålls av regeringen, även fortsättningsvis råda en hög ambitionsnivå för arbetsmiljöpolitiken för att möta olika utmaningar inom arbetslivsområdet. Ingen ska dö eller skadas till följd av sitt arbete. Utskottet välkomnar därmed den satsning som regeringen gör på en skärpt och effektivare tillsyn mot dödsolyckor och andra allvarliga arbetsmiljörisiker. Som regeringen framhåller är det angeläget att tillsynen i större utsträckning riktas mot arbetsplatser där riskerna är som störst.

Liksom regeringen vill utskottet även framhålla genomförandet av gällande arbetsmiljöstrategi 2021–2025 som en viktig del i att stärka arbetet med att uppnå det övergripande målet för arbetslivspolitik. Utskottet noterar också det pågående uppdraget att ta fram en ny strategi för 2026 och framåt och ser fram emot att ta del av resultatet av detta arbete.

Utskottet vill vidare betona vikten av att bekämpa brott och fusk i arbetslivet. Arbetslivskriminaliteten ökar på ett alarmerande sätt. Den leder till allvarliga samhällsproblem och är en inkomstkälla för den organiserade brottsligheten. Arbetet mot denna systemhotande kriminalitet behöver fortsätta att utvecklas, och utskottet välkomnar därmed att regeringen tillför medel

för det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet. Den sunda konkurrensen mellan företag på den svenska marknaden och arbetstagares rätt till rättvisa villkor och trygga förhållanden på sin arbetsplats måste värnas. Utskottet välkomnar i sammanhanget att samtliga sju regionala center mot arbetslivskriminalitet nu har inrättats, och att regeringen nyligen förlängt och i flera avseenden förtydligt uppdraget till de myndigheter som ingår i det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet (A2024/01109).

Utskottet noterar vidare regeringens avsikt att inordna uppdraget för Myndigheten för arbetsmiljökunskap i Arbetsmiljöverket – en organisationsförändring som enligt regeringens utgångspunkt bör träda i kraft senast den 1 januari 2026. Utskottet instämmer med regeringen i vikten av att fortsätta arbetet för att öka effektiviteten i den offentligt finansierade verksamheten, och anser vidare i likhet med regeringen att arbetsmiljöpolitiken kan stärkas genom den ökade närhet mellan forskningsbaserad kunskap och praktik i form av regler och tillsyn som en sammanslagning av dessa myndigheter innebär. Utskottet kommer att noga och med intresse följa regeringens fortsatta arbete med den aviserade organisationsförändringen.

När det gäller de alternativa budgetförslagen inom arbetslivsområdet noterar utskottet att Centerpartiet och Miljöpartiet i sina respektive förslag inte till någon del avviker från de anslagsnivåer som regeringen föreslår, medan Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i sina respektive förslag till viss del gör andra prioriteringar än regeringen.

Utskottet gör den samlade bedömningen att regeringens prioriteringar på området är väl avvägda och ställer sig därmed bakom regeringens förslag till anslagsfördelning inom området arbetsliv. Utskottet fäster sin tillit till att regeringens politik på arbetslivsområdet bidrar till målet om goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män.

Sammanfattande ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslagsfördelning inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv för 2025, liksom förslaget om bemyndiganden för regeringen att under 2025 ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 14 (S)

Patrik Lundqvist (S), Serkan Köse (S), Adrian Magnusson (S) och Jonathan Svensson (S) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2024 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 93 539 399 000 kronor 2025 (bet. 2024/25:FiU1, rskr. 2024/25:49). Eftersom Socialdemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Socialdemokraternas politik inom utgiftsområde 14.

I partimotionen Ett rikare och rättvisare Sverige (mot. 2024/25:3199) presenteras Socialdemokraternas budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken. Motionen behandlas i betänkande 2024/25:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservationerna 1 och 5 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 14.

Det är halvtid med regeringen, som stöds av Sverigedemokraterna, och det går inte bra för Sverige. Vi kommer ur kostnadskrisen fattigare än vi hade behövt göra, arbetslösheten är den högsta på ett decennium och Sveriges tillväxt är bland de lägsta i Europa. Gängvåldet kryper ned i åldrarna, och regeringen har tillsammans med Sverigedemokraterna drivit fram en akut sjukvårdskris i hela landet. Efter flera tuffa år längtar många svenskar efter andrum. Sverige förtjänar bättre, men i årets budgetproposition upprepar sig historien. Regeringen skär ned på sjukvården, låter nyrekryteringen till gängen fortgå, struntar i framtiden för byggbranschen och industrin, och vägrar stötta alla de som kämpar med att få ihop ekonomin. Svenska folket vill ha åtgärder för att ta tag i de problem de möter i sin vardag – då väljer regeringen att låna pengar för att sänka skatten för de som tjänar allra mest. Sverige kan bättre än så här och i Socialdemokraternas budgetförslag visar vi att det finns ett tydligt alternativ till regeringens passivitet. Vi prioriterar förstärkningar till sjukvården och åtgärder för att stärka Sveriges tillväxt. Vi går fram med kraftfulla åtgärder för att stoppa våldet här och nu och bryta nyrekryteringen till kriminella gäng. Samtidigt stöttar vi alla de barnfamiljer och pensionärer som drabbats hårt av kostnadskrisen.

Socialdemokraternas förslag till statens budget för 2025 inom utgiftsområde 14 läggs fram i kommittémotion 2024/25:3070. Sverige har i dag den högsta arbetslösheten på tio år med undantag för pandemin. Det är oroväckande att regeringen och Sverigedemokraterna i denna situation när arbetslösheten når rekordnivåer inte ser behovet av att stärka och uppvärdera arbetsmarknadspolitiken utan i stället fortsätter att nedmontera jobbpolitiken.

Till skillnad från regeringens missriktade prioriteringar och passiva politik på området, som vi beklagar att utskottet valt att ställa sig bakom, innebär vårt budgetförslag ett genomtänkt alternativ som på allvar möter samhällsproblemen och skapar förutsättningar för ett rikare och rättvisare Sverige. Arbetsökande har olika behov, och därför behöver det finnas en bred uppsättning arbetsmarknadspolitiska verktyg som kan användas med utgångspunkt i den specifika individens förutsättningar – däribland arbetsmarknadsutbildning, subventionerade anställningar, matchningsstöd, praktik och arbetslivsinriktad rehabilitering.

För att nå det angelägna målet om full sysselsättning gör Socialdemokraterna en kraftfull satsning på en aktiv arbetsmarknadspolitik, bl.a. genom att utvidga målgruppen för etableringsprogrammet och återinföra extratjänsterna. Med tanke på hur situationen på arbetsmarknaden ser ut är det i synnerhet viktigt att få fler utrikes födda kvinnor att gå från utanförskap till arbete. Det bör även ske en kraftig ökning av antalet platser inom arbetsmarknadsutbildningen så att fler får möjlighet att ställa om och fortsätta arbeta. Vidare stärker vi Arbetsförmedlingens anvisningskapacitet och närvaro i utsatta områden för att få fler i arbete. Behovet av att utveckla arbetsätten med jämställd etablering är också något som vi vill betona.

Vi gör även en kraftfull satsning på åtgärder för att fånga upp unga på glid. Det grova våldet kryper ned i åldrarna, och det krävs ett helt nytt angreppssätt för att förhindra att unga på glid tar steget fullt ut till en kriminell bana. Inom ramen för arbetsmarknadspolitiken krävs åtgärder och resurser för att styra unga i riskzonen mot arbete och självförsörjning, och bort från destruktiva miljöer där de riskerar att bli en fara för sig själva och andra.

Vikten av ordning och reda på arbetsmarknaden kan inte nog framhållas. Vi har länge varnat för risken att oseriösa och kriminella företag drar nytta av systemen med subventionerade anställningar vilket leder till ett omfattande slöseri med skattepengar och snedvridning av hela branscher som riskerar att slå ut seriösa företag. I förlängningen skadar det också tilltron till arbetsmarknadspolitiken. På grund av risk för fusk och utnyttjande av kriminella företag anser vi att alla nya beslut om nystartsjobb bör pausas till dess att ett stramare regelverk finns på plats. Vi invänder också mot regeringens avveckling av satsningen på de arbetsmarknadspolitiska samrådspengarna som har haft till syfte att kompensera facken för det arbete som de lägger ned på att skriva yttranden om specifika arbetsplatsers lämplighet att ta emot personer med lönestöd. Vi tillskjuter därför medel för att återinföra detta stöd för fackligt samråd.

Arbetslivskriminaliteten, som kan ge stora intäkter till de kriminella gängerna, måste pressas tillbaka med kraft. Vi noterar att regeringens budgetförslag innehåller tillskott av medel till arbetet mot arbetslivskriminalitet, men vi menar att det måste ske en betydligt större ambitionshöjning. I vårt förslag skjuter vi därför till ytterligare medel till Arbetsmiljöverket med målet att myndigheten ska kunna anställa fler arbetsmiljöinspektörer, göra fler arbetsplatskontroller och överlag trappa upp insatserna mot arbetslivskriminaliteten.

Sverige ska ligga i framkant när det gäller arbetsmiljöarbetet. Arbetsmiljöpolitiken måste således vässas och uppdateras. I det ligger att arbetet mot arbetsrelaterade dödsolyckor måste förstärkas. I det moderna arbetslivet måste ambitionen vara att alla ska ha en trygg och säker arbetsmiljö där man inte riskerar att bli sjuk, skadad eller än värre – sätta livet till. Vi gör en satsning på den regionala skyddsombudsverksamheten för att stödja och utveckla denna viktiga verksamhet.

Sammantaget anser Socialdemokraterna att 1 017 000 kronor mer än vad regeringen föreslår bör anvisas inom utgiftsområdet för 2025.

2. Statens budget inom utgiftsområde 14 (V)

Ciczie Weidby (V) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2024 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 93 539 399 000 kronor 2025 (bet. 2024/25:FiU1, rskr. 2024/25:49). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 14.

I partimotionen För ett starkare Sverige – Klimat, välfärd och tillväxt (mot. 2024/25:1924) presenteras Vänsterpartiets budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken. Motionen behandlas i betänkande 2024/25:FiU1, och Vänsterpartiets samlade förslag framgår av reservationerna 2 och 6 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 14.

Vi befinner oss i halvtid med regeringen Kristersson och Sverigedemokraterna vid makten. Under två år har man helt lyckats blunda för hushållens ökande kostnader, ignorera sjukvårds krisen och strunta i de enorma investeringsbehov som finns inom t.ex. bostadsbyggande och infrastruktur. I stället har man sänkt skatten för de rikaste och genomfört bakvända klimatåtgärder som ökar utsläppen. Arbetslösheten har ökat, och Sverige har nu den tredje högsta arbetslösheten inom EU. Effekterna av regeringens passiva finanspolitik och frånvaron av tillväxtfrämjande investeringar syns nu tydligt på arbetsmarknaden. Vänsterpartiet konstaterar att regeringen på punkt efter punkt misslyckas med att hantera de allvarliga samhällsproblem vi står mitt uppe i. I den budget som regeringen och Sverigedemokraterna förhandlat fram ligger tyngdpunkten på skattesänkningar för de som redan har. I Vänsterpartiets budgetalternativ görs helt andra vägval som visar på möjligheterna för en politik som på riktigt hanterar samhällsproblemen och som skyddar de som har det sämst ställt.

Vänsterpartiets förslag till statens budget för 2025 inom utgiftsområde 14 läggs fram i partimotion 2024/25:1942. Vänsterpartiets budgetalternativ innebär en politik som strävar mot full sysselsättning. Alla som vill och kan arbeta ska ha ett arbete som det går att försörja sig på. Ingen ska behöva gå arbetslös annat än under korta perioder, och sysselsättningsgraden ska vara tillräckligt

hög för att finansiera en generös offentlig välfärd. Vänsterpartiet vill återupprätta den aktiva arbetsmarknadspolitik. Det kräver större satsningar på aktiva åtgärder som rustar och höjer de arbetssökandes kompetens, liksom att de myndigheter som berörs kan fokusera på det område de är bäst på. Det är olyckligt att regeringen och utskottet fortsätter i samma hjulspår som tidigare med en politik som kännetecknas av passivitet inför det bekymmersamma läge som råder på arbetsmarknaden.

Vänsterpartiet är starkt kritiskt till Arbetsförmedlingens utveckling de senaste åren. Den omfattande privatiseringen och nedmonteringen av myndigheten är förödande. Enligt Vänsterpartiet bör en aktiv statlig arbetsmarknadspolitik bedrivas med tonvikt på god matchning, kunskaphöjande insatser och funktionella stöd riktade till de individer som bäst behöver dem. En sammanhållen statlig arbetsförmedling med nationell överblick är en förutsättning för att kunna föra en aktiv arbetsmarknadspolitik. Förmedlingsverksamheten bör bedrivas i offentlig regi, och det är angeläget att Arbetsförmedlingen har lokal närvaro och säkerställer att likvärdig service ges i hela landet. Det kräver mer personal och fler kontor, vilket i sin tur kräver en höjning av Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag. Regeringens budgetförslag är långtifrån tillräckligt, och Vänsterpartiet föreslår därför ett kraftigt ökat tillskott till Arbetsförmedlingen.

I ett läge där konjunkturen mattas av, varslen ökar och arbetslösheten förväntas öka är behoven stora av en aktiv arbetsmarknadspolitik inriktad på att rusta arbetslösa att ta de jobb som finns och de nya som växer fram. Vänsterpartiet föreslår därmed kraftigt utökade medel till arbetsmarknadspolitiska program och insatser, bl.a. för att ge fler arbetslösa möjligheten att delta i arbetsmarknadsutbildning. Utöver det föreslår Vänsterpartiet en satsning på s.k. Sverigejobb, en ny arbetsmarknadspolitisk insats riktad till arbetslösa med kompetens inom bygg och anläggning. Modellen innebär en form av anställningsstöd där staten tar 80 procent av kostnaderna för anställningen. För denna satsning avsätts medel inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Vänsterpartiet föreslår även en höjning och indexering av lönetaken för subventionerade anställningar.

Det är vidare enligt Vänsterpartiet angeläget att skapa bättre förutsättningar för nyanländas etablering på den svenska arbetsmarknaden, och partiet avsätter därför medel för att förstärka det statliga ansvaret och utöka satsningarna på etableringen.

Mot bakgrund av det stora behovet och den oroliga situationen på flera håll i världen samt att asylmottagandet i Sverige ligger på historiskt låga nivåer är regeringens drastiska minskning av antalet kvotflyktingar till Sverige ett oerhört svek mot människor på flykt världen över. Vänsterpartiet anser att mottagandet av kvotflyktingar ska återgå till 5 000 per år och avsätter resurser för detta.

För att skapa starka och trygga löntagare är det avgörande med en arbetslöshetsförsäkring som ger inkomsttrygghet vid arbetslöshet. Jag beklagar de kraftiga försämringar av arbetslöshetsförsäkringen som träder i

kraft under nästa år. Enligt Vänsterpartiet bör försäkringen i sin helhet ha en annan inriktning där det övergripande målet bör vara att 80 procent av löntagarna ska få 80 procent av sin tidigare lön vid arbetslöshet. För 2025 föreslår partiet en kraftig förstärkning av medlen till arbetslöshetsförsäkringen för att bl.a. kunna ändra ersättningsnivån till 80 procent av den tidigare lönen under hela ersättningsperioden och höja taket för hela ersättningsperioden.

När det gäller arbetslivspolitik vill jag understryka den centrala betydelse som Arbetsmiljöverkets inspektionsverksamhet har för arbetstagarnas arbetsmiljö. För att Arbetsmiljöverket ska kunna utföra fler inspektioner krävs fler arbetsmiljöinspektörer och således en kraftig utökning av myndighetens anslag för att skapa förutsättningar att anställa ytterligare inspektörer. Betydligt mer resurser bör också läggas på att bekämpa arbetslivskriminaliteten. Jag beklagar att varken regeringen eller utskottet ser det behov som finns av att på detta sätt kraftfullt utöka resurserna till Arbetsmiljöverket. Vidare bör den regionala skyddsombudsverksamheten ges ett utökat ekonomiskt stöd. De regionala skyddsombuden har en central roll i arbetsmiljöarbetet, i synnerhet vid arbetsställen där arbetsstyrkan varierar och vid mindre arbetsställen där det kan vara svårt att rekrytera ett lokalt skyddsombud.

Slutligen invänder Vänsterpartiet mot den sammanslagning av Myndigheten för arbetsmiljökunskap och Arbetsmiljöverket som regeringen är i färd med att genomföra.

Sammantaget anser Vänsterpartiet att 18 671 000 000 kronor mer än vad regeringen föreslår bör anvisas inom utgiftsområdet för 2025.

3. Statens budget inom utgiftsområde 14 (C)

Jonny Cato (C) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2024 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 93 539 399 000 kronor 2025 (bet. 2024/25:FiU1, rskr. 2024/25:49). Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den Centerpartiet önskar avstår jag från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Centerpartiets politik inom utgiftsområde 14. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

I partimotionen Ny kraft för Sverige (mot. 2024/25:2962) presenteras Centerpartiets budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken. Motionen behandlas i betänkande 2024/25:FiU1, och Centerpartiets samlade budgetförslag framgår av reservationerna 3 och 7 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 14.

Inför 2025 står den svenska ekonomin inför tre allvarliga kriser. Det handlar om arbetslöshetskrisen, om krisen för klimatomställningen och elektrifieringen och om den tredje krisen – den samhällsfarliga kriminaliteten som fortsätter oförminskat, i synnerhet bland unga. Centerpartiet kan

konstatera att regeringen till stor del har skapat dessa kriser genom passiv och undermålig politik. Det som Sverige behöver, och som genomsyrar Centerpartiets politik, är en stark vision för en ekonomi som återigen kan växa, där växande företag kan anställa fler. Där skolan och vidareutbildningen är så stark att den lyfter barn och ungdomar ur utanförskap och gör att deras kompetens kan bygga Sverige. Där klimatomställningen kan omfatta alla, på schysta villkor, och är en konkurrensfördel för innovativa gröna företag som får grön el. Där grundläggande samhällsservice och infrastruktur fungerar i hela landet. Ett Sverige som funkas. Endast en företags- och jobbvänlig politik kan få upp tillväxten och få ned arbetslösheten och utanförskapet samt stödja kampen för integration och mot segregation och kriminalitet.

Centerpartiets förslag till statens budget för 2025 inom utgiftsområde 14 läggs fram i kommittémotion 2024/25:2145. Vägledande för Centerpartiets förslag är att Sverige behöver fortsatta reformer för en arbetsmarknad i omställning och för att stå bättre rustat för framtiden. Inte minst behövs reformer för att grupper med svag konkurrensförmåga ska komma i arbete och för att minska tudelningen på arbetsmarknaden. Samtidigt behövs reformer för att bibehålla en hög sysselsättningsgrad även i övriga grupper. Den arbetslöshet som vi ser i dag är i hög grad resultatet av en misslyckad jobbintegration. Arbetslöshet är tärande för den enskilde, bidrar till stora kostnader för det offentliga och utgör en stor outnyttjad potential för samhället. Vägen framåt är att öppna dörren till svensk arbetsmarknad på vid gavel.

Höga kostnader för att anställa leder till att människor stängs ute från arbetsmarknaden. För att möjliggöra fler enkla jobb och därmed fler vägar in på arbetsmarknaden behövs både förstärkt utbildning, lägre kostnader för att anställa, nya anställningsformer och en bättre introduktion till arbetsmarknaden. Den viktiga reform av Arbetsförmedlingen som Centerpartiet var drivande i har den nuvarande regeringen tyvärr inte lyckats förvalta, utan regeringen går nu i stället tillbaka mot den ineffektiva byråkratiska ansatsen att insatser ska ges i myndighetens egen regi.

I den situation som Sverige befinner sig i, med en arbetslöshet som stiger och väntas ligga kvar på en hög nivå, är det viktigt att tillgängliga resurser prioriteras till effektiva arbetsmarknadsåtgärder. Centerpartiet föreslår därför satsningar på effektiva arbetsmarknadsinsatser och särskilt matchningstjänster. För att finansiera Centerpartiets politik för att få fler personer i arbete dras stödet till Samhall ned.

Vi måste våga prioritera det som är viktigt på riktigt. När det gäller arbetslöshetsförsäkringen anser Centerpartiet att arbetslinjen måste ges tydligare prioritet och att arbetslöshetsersättningen således bör vara relativt hög i början för att därefter trappas ned snabbare. Denna utformning innebär en stor besparing inom finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen.

När det gäller etableringsjobben föreslår Centerpartiet satsningar för att utvidga dem till att även omfatta företag utan kollektivavtal. Integrationen av nyanlända måste snabbas på och att utvidga etableringsjobben är en viktig komponent i det arbetet. Centerpartiet gör en kraftfull satsning för en ny och

jobborienterad integrationspolitik genom införandet av ett s.k. nystartsår som innefattar studier i svenska och praktik med krav på deltagande för att inte förlora vissa bidrag.

Mot bakgrund av den utveckling som sker i delar av landet, och den allmänna bristen på utbildad arbetskraft, behövs incitament så att fler människor med rätt kompetens vågar flytta dit där de behövs. Centerpartiet avsätter därför medel inom ett nytt anslag för att införa ett flyttbidrag till delar av landet med särskilda behov av arbetskraft.

Jag beklagar att utskottet inte förmår att se de verkliga behov som finns när det gäller reformer för en effektivare arbetsmarknadspolitik och att göra Sverige bättre rustat för framtiden.

Slutligen motsätter sig Centerpartiet regeringens minskning av antalet kvotflyktingar till Sverige, och tillför i och med det resurser inom utgiftsområdet så att Sverige återigen kan ta emot 5 000 kvotflyktingar per år.

Sammantaget anser Centerpartiet att 15 474 500 000 kronor mindre än vad regeringen föreslår bör anvisas inom utgiftsområdet för 2025.

4. Statens budget inom utgiftsområde 14 (MP)

Leila Ali Elmi (MP) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2024 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 93 539 399 000 kronor 2025 (bet. 2024/25:FiU1, rskr. 2024/25:49). Eftersom Miljöpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivå som jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Miljöpartiets politik inom utgiftsområde 14.

I partimotionen Budget för en rättvis omställning (mot. 2024/25:3220) presenteras Miljöpartiets budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken. Motionen behandlas i betänkande 2024/25:FiU1, och Miljöpartiets samlade förslag framgår av reservationerna 4 och 8 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 14.

Sverige är ett land med enorma möjligheter. Vi är ett av världens rikaste och mest jämställda länder, med väl utbyggda system för välfärd och trygghet. Vi är en industrination som historiskt legat i framkant av utvecklingen. I stället för att bygga på dessa styrkor och tackla problemen lägger regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna fram en budget med större satsningar på utsläppsökningar än utsläppsminskningar, som minskar den biologiska mångfalden, drar ned på ambitioner om fred och ökar de ekonomiska klyftorna. Regeringens budget, där en stor del av reformutrymmet används för att sänka skatten för rika, löser inga samhällsproblem utan spär på de som redan finns. Miljöpartiet visar genom sin budgetmotion vägen till ett annat samhälle. Ett samhälle som genomför den gröna omställningen, stärker konkurrenskraften, skapar nya jobb och samhällsutveckling i hela landet. Sverige kan – och förtjänar – bättre.

Miljöpartiets förslag till statens budget för 2025 inom utgiftsområde 14 läggs fram i kommittémotion 2024/25:3216. I kontrast till det förslag som regeringen och Sverigedemokraterna har lagt fram och som utskottet anslutit sig till innebär Miljöpartiets budgetalternativ en genomtänkt inriktning för arbetsmarknads- och arbetslivspolitikerna med stadigt fokus på att skapa en sammanhängande och effektiv arbetsmarknad och förutsättningar för en säkrare arbetsmiljö. Det är bekymmersamt att regeringen under mandatperioden kraftigt dragit ned på medlen till arbetsmarknadsinsatser. I retoriken vill man effektivisera, men samtidigt är det känt att många personer som är i behov av stödinsatser inte får det. När det gäller de arbetsmarknadspolitiska programmen och insatserna är Miljöpartiet av uppfattningen att en kraftfull förstärkning behövs, och att en del av medlen måste användas mer riktat till grupper som riskerar långtidsarbetslöshet. Med rätt stöd kan den enskilde snabbt komma vidare. Arbetsförmedlingen och de arbetsmarknadspolitiska programmen ska vara till för dem som har störst behov och måste vara utformade därefter.

För att bidra till insatser som leder till jobb vill Miljöpartiet se en satsning på och utveckling av lokala jobbspår för vuxna enligt motsvarande modell som fungerar mycket väl för unga. Det behövs även medel för att kunna erbjuda evidensbaserade modeller som prövats med goda resultat. Potentialen i riktade arbetsmarknadsutbildningar bör tas tillvara och dessa utbildningar bör således utökas. Miljöpartiet vill även satsa på korta yrkesutbildningar i kombination med språkstudier, särskilt riktade mot kvinnor och bristyrken. Jag beklagar att utskottet inte förmår att se de behov som finns av prioriteringar och satsningar på området. En utmaning som också måste tas på allvar för att klara den svenska beredskapen är kompetensförsörjningen till den svenska handelsflottan. Miljöpartiet föreslår därför en satsning på att återutbilda sjöbefäl.

När det gäller regeringens avskaffande av statsbidraget för samråd med arbetstagarorganisationerna kan det inte bedömas som annat än snåldumt att avskaffa bidraget om man är mån om så väl riktade resurser som möjligt hos Arbetsförmedlingen. Miljöpartiet tillför medel för att återinföra det aktuella statsbidraget.

För att åstadkomma en mer effektiv arbetsmarknad är en fungerande kompetensförsörjning ett centralt fundament, och Miljöpartiet avsätter därför medel inom ett nytt anslag för att inrätta en nationell samordnare för kompetensförsörjning. Samordnaren ska ha till uppdrag att identifiera behov, samordna utbildningsinsatser och främja samarbeten mellan myndigheter, utbildningsinstitutioner, kommuner och näringsliv. Genom att på ett fokuserat sätt arbeta med långsiktiga strategier och en helhetssyn på kompetensförsörjning kan utbildningssystemet bättre anpassas efter arbetsmarknadens förändringar och framtida krav. I samordnarens uppdrag bör bl.a. ingå att utveckla skraddarsydd utbildningsprogram, rikta yrkesutbildningar mot bristyrken och främja arbetskraftsmobilitet.

När det gäller personer som står långt ifrån arbetsmarknaden med anledning av missbruksproblem och psykisk ohälsa anser Miljöpartiet att det behöver

göras mer för att få denna grupp att närma sig arbetsmarknaden och därigenom ge möjlighet till större självständighet och bättre hälsa. Miljöpartiet avsätter därför medel inom ett nytt anslag för en försöksverksamhet med s.k. socialt frikort enligt dansk modell. Verksamheten bygger på att kunna ta mindre jobb hos olika aktörer utan att behöva betala skatt eller utan att avdrag görs på försörjningsstöd eller andra ersättningar.

Miljöpartiet anser vidare att etableringsprogrammet behöver vara utformat så att etableringsprocessen i betydligt större utsträckning kan anpassas till individens förmågor och behov, och partiet satsar därmed medel för att större individanpassning ska kunna erbjudas. Asylsökande är ingen homogen grupp, utan kommer med olika förutsättningar och erfarenheter. Regeringens kontinuerliga brist på individperspektiv är anmärkningsvärd. Tidöpartiernas förslag på området och deras ton i debatten skapar allt annat än möjligheter till en fungerande integration.

Miljöpartiet står även för en helt annan linje än regeringen i frågan om Sveriges mottagande av kvotflyktingar. Sverige bör vara en förebild när det gäller global solidaritet och således omedelbart återgå till att ta emot 5 000 kvotflyktingar per år.

Slutligen vill Miljöpartiet invända mot den sammanslagning av Myndigheten för arbetsmiljökunskap och Arbetsmiljöverket som regeringen är i färd med att genomföra. De båda myndigheternas resurser kan användas mer effektivt var för sig, särskilt med tanke på de allvarliga arbetsmiljöproblem och dödsolyckor som förekommer på arbetsmarknaden. Det är avgörande att ha en självständig kunskapsmyndighet inom arbetsmiljöområdet. Arbetsmiljöverket har redan i dag ett brett och krävande uppdrag, och Miljöpartiet ser inte att en sammanslagning skulle förbättra arbetsmiljöarbetet.

Sammantaget anser Miljöpartiet att 1 982 000 000 kronor mer än vad regeringen föreslår bör anvisas inom utgiftsområdet för 2025.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2024/25:1 Budgetpropositionen för 2025 utgiftsområde 14:

1. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2025 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt tabell 1.1.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:1942 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2024/25:2145 av Jonny Cato m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabellen i motionen.

2024/25:2628 av Leila Ali Elmi m.fl. (MP):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en nationell samordnare med ansvar för att koordinera och främja insatser inom kompetensförsörjning på nationell nivå och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2948 av Jonny Cato m.fl. (C):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förändrade takbelopp för arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2949 av Jonny Cato m.fl. (C):

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett obligatoriskt nystartsår för personer som stått utanför arbetsmarknaden under tre år och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett flyttbidrag till delar av landet med särskilda behov av arbetskraft och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3055 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

118. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en modell i Sverige som motsvarar den danska modellen ”socialt frikort” och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3070 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabellen i motionen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka anslagen till insatserna för att få fler människor i jobb och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillföra Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag 300 miljoner kronor och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra extratjänsterna och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillföra Arbetsmiljöverket 100 miljoner kronor och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillföra 30 miljoner kronor till den regionala skyddsombudsverksamheten och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omedelbart pausa alla nya beslut om nystartsjobb i väntan på att tillräckliga kontrollmekanismer finns på plats, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra det statliga stödet för fackligt samråd och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3216 av Leila Ali Elmi m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell A i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2025 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		S	V	C	MP	
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 514 359	300 000	2 000 000	±0	±0
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	44 161 580	±0	12 360 000	-13 200 000	±0
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	6 995 286	2 451 000	2 238 000	1 217 100	1 639 000
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	20 822 749	±0	400 000	-3 588 600	±0
1:5	Nystartsjobb och etableringsjobb	4 064 871	-2 000 000	400 000	±0	±0
1:6	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	129 937	±0	±0	±0	±0
1:7	Europeiska socialfonden+ m.m. för perioden 2021–2027	1 584 000	±0	±0	±0	±0
1:8	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	50 001	±0	±0	±0	±0
1:9	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	85 031	±0	±0	±0	±0
1:10	Bidrag till administration av grundbeloppet	65 122	±0	±0	±0	±0
1:11	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303	±0	±0	±0	±0
1:12	Bidrag till lönegarantiersättning	2 250 000	±0	±0	±0	±0
1:13	Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	1 480 936	111 000	928 000	-103 000	150 000
1:14	Grundläggande omställnings- och kompetensstöd	3 091 000	±0	±0	50 000	±0
2:1	Arbetsmiljöverket	920 884	100 000	325 000	±0	±0
2:2	Arbetsdomstolen	37 924	±0	±0	±0	±0
2:3	Internationella arbetsorganisationen (ILO)	43 722	±0	±0	±0	±0
2:4	Medlingsinstitutet	68 110	25 000	±0	±0	±0

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		S	V	C	MP	
2:5	Myndigheten för Arbetsmiljökunskap	53 584	±0	±0	±0	±0
2:6	Regional skyddsombudsverksamhet	112 000	30 000	20 000	±0	±0
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>						
99:1	Flytta till jobben	±0	±0	±0	150 000	±0
99:2	Nationell samordnare för kompetensförsörjning	±0	±0	±0	±0	168 000
99:3	Starta upp försöksverksamhet med socialt frikort enligt dansk modell	±0	±0	±0	±0	25 000
Summa anslag inom utgiftsområdet		93 539 399	1 017 000	18 671 000	-15 474 500	1 982 000

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2025 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag		Regeringens förslag	Tidsperiod
1:3	Kostnader för arbetsmarknads- politiska program och insatser	4 800 000	2026–2034
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	17 000 000	2026–2029
1:7	Europeiska socialfonden+ m.m. för perioden 2021–2027	3 759 000	2026–2030
1:8	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	9 000	2026–2027
1:14	Grundläggande omställnings- och kompetensstöd	22 100	2026
2:6	Regional skyddsombudsverksamhet	20 000	2026
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet		25 610 100	